

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ไม่ว่าชาติใด สังคมใด ย่อมต้องมีเครื่องมือช่วยในการติดต่อสื่อความหมายซึ่งกันและกัน เครื่องมือนั้นได้แก่ ภาษา บุคคลใดสามารถใช้ทักษะทางภาษาได้ดี บุคคลนั้นย่อมสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่น ในด้านการศึกษเล่าเรียน ภาษานั้นได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ของนักเรียนทุกระดับชั้น ด้วยเหตุนี้ การสอนและการฝึกทักษะทางภาษาให้กับนักเรียนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างหนึ่ง เพราะเป็นการสร้างพื้นฐานความสามารถในการใช้ภาษาทักษะทางภาษาที่กล่าวถึงนี้ แบ่งตามลักษณะของการสื่อสารได้เป็นสองลักษณะ คือ ทักษะการรับ ได้แก่ การฟังและการอ่าน และทักษะการแสดงออก ได้แก่ การพูดและการเขียน

ม.ล.ปิ่น มาลากุล (2509 : 5) ได้ให้ความสำคัญของการมีภาษาว่า "ภาษา เป็นเครื่องมือที่สำคัญ ซึ่งคนในสังคมใช้ติดต่อสื่อความหมายเพื่อประสานงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และเป็นทรัพย์สินมรดกของประชาชาติไทยเราโดยแท้ เราจะต้องช่วยกันรักษาและบำรุงส่งเสริมภาษาไทยให้เจริญมั่นคง" ดังที่ ม.ล.บุญเหลือ เทพสุวรรณ (2522 : 2) กล่าวว่า "การขาดภาษาเป็นการขาดเอกลักษณ์ที่สำคัญอย่างยิ่ง การมีภาษาของตนใช้ในกิจกรรมของตน ทำให้คนในชาติสำนึกว่าแต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของชาติตน"

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาชั้น วิชาภาษาไทยมีความสำคัญยิ่ง เพราะทักษะภาษาไทยเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้และการสื่อความหมาย นักเรียนจะใช้ภาษาเป็นสื่อในการสร้างความเข้าใจและค้นคว้าหาความรู้ ไม่ว่าจะเรียนวิชาใดก็ตามก็ต้องใช้ภาษาไทยเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยเสมอ ภาษาไทยจึงเป็นวิชาสำคัญที่นักเรียนจะต้องนำไปใช้ประโยชน์เพื่อแสวงหาความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ และเพื่อประกอบอาชีพ ดังที่ สุจริต เฝียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม (2523 : 3) ได้กล่าวไว้และสรุปได้ว่า ภาษา

เป็นเครื่องมือในการศึกษาและแสวงหาความรู้ในสรรพวิทยาการสาขาต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพทุกสาขา ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาสูง เมื่อใช้ภาษาเป็นเครื่องสื่อความรู้ความคิดได้ก็จะเป็นประสบความสำเร็จในชีวิต มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในสังคม

ดังนั้น การใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องงดงามและมีประสิทธิภาพ จึงจัดเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ผู้ใช้อย่างภาคภูมิใจ การที่จะให้บุคคลมีทักษะในการใช้ภาษาให้ดีขึ้น คงจะต้องอาศัยเวลาและการฝึกฝนอย่างเพียงพอเป็นส่วนสำคัญจึงจะทำให้เกิดทักษะ สามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับ คือนักเรียนทุกคนต้องเรียนในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 มีโครงสร้างประกอบด้วยกลุ่มภาษา ซึ่งมีวิชาบังคับและวิชาเลือก มีจุดประสงค์ที่เน้นทางด้านทักษะนิสัยเป็นสำคัญ คือให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในการใช้ภาษาทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน และใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพตามประเพณีและวัฒนธรรม

ในหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 15) ได้กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนไว้ทั้งหมด 9 ข้อด้วยกัน เนื้อหาของจุดประสงค์ทั้ง 9 ข้อนั้นได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนจากจุดประสงค์ข้อ 3, 4, 5, 6 และข้อ 9 ที่ว่า

จุดประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อให้สามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองทุกด้าน เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและสังคม

จุดประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารกิจกรรมต่าง ๆ ให้สัมฤทธิ์ผลทั้งในการพูดและการเขียน

จุดประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อให้สามารถอ่านออกเสียงให้ผู้ฟังรับสารแจ่มแจ้ง สามารถอ่านหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ด้วยความเข้าใจ ถูกต้อง รวดเร็ว มีรสนิยมที่ดีในการเลือกอ่านหนังสือ และมีนิสัยรักการอ่าน

- จุดประสงค์ข้อที่ 6 เพื่อให้เข้าใจและสามารถวิเคราะห์เรื่องราวที่ไต่หัง ได้อ่านจาก บุคคลหรือจากสื่อมวลชนอันจะทำให้เกิดวิจารณ์
- จุดประสงค์ข้อที่ 9 เพื่อให้สามารถใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือในการศึกษาต่อ หรือ ในการศึกษาค้นคว้าวิทยาการต่าง ๆ ตามความสนใจ

จากจุดประสงค์ดังกล่าว ถ้าหากนักเรียนได้พัฒนาทักษะทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว ก็จะช่วยให้นักเรียนสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

เนื่องจากจำนวนของเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นมีอยู่เป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มจะเพิ่มจำนวนขึ้นอีก ดังนั้น การสอนภาษาไทยเพื่อให้นักเรียนจำนวนมากนี้ ได้พัฒนาไปจนถึงขีดสุดของความสามารถของแต่ละคนนั้น เป็นเรื่องที่ครูภาษาไทยต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างสูง

ปัญหาสำคัญสำหรับการเรียนการสอนภาษาไทยก็คือ ครูไม่สามารถกำหนดได้แน่นอนว่าเมื่อไรนักเรียนแต่ละคนจึงจะมีการพัฒนาทักษะทั้งสี่ด้านได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ เพราะโดยธรรมชาติแล้ว การเรียนทางภาษาจำเป็นต้องใช้เวลาในการฝึกฝนเพื่อให้ได้ทั้งความรู้และความชำนาญ

จากปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าปัญหาเหล่านี้ควรจะได้รับแก้ไขหรือบรรเทาให้ลดน้อยลงได้ ถ้าครูผู้สอนได้ทราบพื้นฐานความสามารถในทักษะทั้งสี่ของนักเรียน ทั้งนี้เพื่อครูจะได้เตรียมบทเรียนและแบบฝึกหัดให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนที่ตนจะสอน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงความสามารถในการใช้ภาษาไทยทางด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนของนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งนักเรียนเหล่านี้ เมื่อจบการศึกษาในระดับนี้ไปแล้ว จะต้องใช้ความรู้ด้านทักษะดังกล่าวไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาในระดับสูง และยิ่งเป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแล้ว ความจำเป็นในการที่จะต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีมาก นักเรียนที่มีทักษะในการใช้ภาษาดี ย่อมได้ความรู้ ความคิดกว้างขวางกว่าผู้ที่มีทักษะทางภาษาค่อยกว่า และมีสัมฤทธิ์

ผลในการศึกษาสูงกว่าด้วย ทั้งนี้เพราะเขาสามารถสื่อความหมายจากการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียนได้ดีกว่า ทำให้สามารถรับและถ่ายทอดความรู้ความลึกซึ้งของเขาได้อย่างถูกต้องและชัดเจนกว่า

ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้อาจเป็นแนวทางให้ผู้สอนได้ตระหนักถึงระดับความสามารถในการฟัง พูด อ่าน และเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อันจะนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทยของนักเรียนในระดับนี้ และระดับการศึกษาอื่น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้เขาประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตในสังคม การประกอบอาชีพ และชีวิตที่ดีสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทย ได้แก่ ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1

2. การวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงถึงองค์ประกอบบางประการ ซึ่งอาจมีผลต่อความสามารถทางด้าน การฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน ของนักเรียน ได้แก่ ระดับสติปัญญา สัมฤทธิผลของการเรียน เพศ และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ประชากร

ข้อตกลงเบื้องต้น

นักเรียนได้ทำแบบสอบถามอย่างเต็มความสามารถ และวัน เวลาในการสอบที่ต่างกัน ไม่มีผลต่อการวิจัย

คำจำกัดความในการวิจัย

1. ความสามารถในการใช้ภาษาไทย หมายถึง ความสามารถในการฟัง

พูด อ่าน และเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2532 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 1

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2532 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 1

3. เขตการศึกษา 1 หมายถึง อาณาเขตรวมหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการศึกษาซึ่งแบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัด นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้จัดทำหลักสูตร ในการนำผลการวิจัยไปปรับปรุงหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนยิ่งขึ้น

2. ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะได้นำเกณฑ์ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดผลและประเมินผลการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3. เป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความสามารถในการใช้ภาษาไทยต่อไป